

Budget 2016, åtgärder för nollresultat

Bakgrund

I enlighet med de ekonomiska styrprinciper som fastställts av Kommunfullmäktige, 2015-10-29 § 156, skall nämnd senast det andra nämndsmötet efter det att prognos om negativt resultat presenterats ta beslut om åtgärder syftande till att ett nollresultat för året uppnås. Bildnings- och omsorgsnämnden prognosticerade i februariuppföljningen ett minusresultat, -5 300 tkr. För april prognosticerar bildnings- och omsorgsnämnden ett ökat underskott, -5 900 tkr. Utifrån Kommunfullmäktiges beslut vad gäller prestationer skall nämnden få/betala 50 % av under/överstigande prestation. Resultatet utifrån maj beräknades bli -5,8 miljoner kronor.

Bildnings- och omsorgsnämnden beslutade BON 2016-05-17 att äska 4,6 miljoner kronor i tilläggsanslag med anledning av fler budgeterade köpta platser inom individ och familjeomsorgen. Kommunstyrelsen beslutade 2016-06-21 att tilldela Bildnings- omsorgsnämnden 2,4 miljoner kronor samt ådrog åt nämnden att redovisa åtgärder för en ekonomi i balans till Kommunstyrelsens arbetsutskott den 24 augusti.

Underskott finns, efter ekonomisk genomgång i juni, inom verksamheterna fritidshem, individ och familjeomsorg samt funktionsnedsättning.

När ändringar i verksamheten planeras, skall arbetsgivaren bedöma om ändringarna medför risker för ohälsa eller olycksfall som kan behöva åtgärdas. Riskbedömningen ska utgå från den planerade ändringen och de eventuella risker för ohälsa och olycksfall som ändringen kan medföra. Riskbedömning ska göras innan förändringen genomförs och avse tiden efter genomförd förändring. Det är arbetsgivarens ansvar att se till att alla faktorer

i arbetsmiljön vägs in vid riskbedömningen. Detta regleras i AFS 2001:1, Systematiskt arbetsmiljöarbete. Riskbedömningarna skall presenteras för bildnings- och omsorgsnämnden i samband med delårsbokslutet per sista augusti

Förvaltningens förslag till åtgärder – alla är på helårsbasis

Minskning av antalet timanställda – 700 000 kronor

Inom samtliga verksamheter skall antalet timanställningar minimeras. Månadsanställd personal skall i högsta utsträckning täcka upp vid frånvaro

Konsekvenser/risker

Förvaltningen ser inte risker med minskning om sjukfrånvaron fortsätter sjunka men om frånvaron ökar så blir det en minskning i personaltäthet inom verksamheterna.

Äldreomsorg 1 200 000

Under 2015 äskades medel för att kunna höja grundbemanningen då den var lägre än rikets genomsnitt samt närliggande kommuner trots att budgeten övertrasserades. Ett underskott som funnits historiskt under många år. Äskandets avslogs och medel fördes då från andra verksamheter inför budget 2016. Konsekvensen för det är att underskottet flyttats till andra verksamheter inom nämndens ansvarsområde. Förvaltningen har granskat räkenskaperna bakåt och noterar att äldreomsorgen har brottats med underskott sedan lång tid tillbaka.

2009 -1436 tkr

2010 -1700 tkr

2011 + 500 tkr

2012 – 1522 tkr

2013 – 534 tkr

2014 – 2910 tkr

2015 – 3878 tkr

Orsaken till underskotten har varit ganska samstämmigt under åren. Nattbemanningen har varit högre än budgeterat samt i övrigt en låg bemanning i förhållande till uppdraget . Äldreboendena tilldelas budget utefter bemanningstal och prestationer. Nämnden äskade totalt 2 900 tkr för att kunna bibehålla en acceptabel bemanningsnivå. Äskandet avslogs.

I enlighet med Socialstyrelsens riktlinjer är det kommunernas ansvar att varje boende är bemannat så att de som bor där kan leva ett tryggt och säkert liv. Bemanningen i Bollebygds kommuns äldreomsorg är, trots tidigare års underskott, relativt låg i jämförelse med andra kommuner.

From 1 september finns sammanlagt två tomma lägenheter på särskilt boende. Verksamheten arbetar med att samordna all demensvård även exempelvis växelvård på avdelningarna för demensboende. På äldreboendet har ett utvecklingsarbete påbörjats kring schemaläggning som är tydligare detaljstyrt. Det förväntas ge effekt på organisationsnivå framförallt kvalitativt men också på sjukfrånvaron.

Förslag till åtgärd

Verksamhetens resurstilldelning minskas med 3 tjänster motsvarande 1 200 000 kronor.

Konsekvenser/risker

Medarbetarna i äldreomsorgen har en hög sjukfrånvaro och den har varit hög under lång period. Medarbetarna inom äldreomsorgen har i alla mätningar den högsta sjukfrånvaron i kommunen. I uppföljning av medarbetarenkäter upplever många av medarbetarna att de får ont i kroppen av jobbet, att de inte hinner med sina arbetsuppgifter och att de inte har en acceptabel arbetsbelastning.

Äldreomsorgen har förstärkts inför 2016 utefter bemanningstal och prestationer. Dock har det påverkat andra verksamheter inom nämndens ansvarsområde då inget tilläggsanslag beviljades. Detta förslag innebär en återgång ett lägre bemanningstal som låg till grund för budget 2015.

Jämförelser med andra kommuner/riket¹

Omsorgspersonal/plats i boende för särskild service för äldre på vardagar och helgdagar, antal			
		2014	2015
Alla kommuner	vardagar	0,3 0	0,3 1
	helgdagar	0,2 5	0,2 6
Bollebygd	vardagar	0,2 9	0,2 7
	helgdagar	0,2 5	0,2 2
Förortskommuner till storstäderna	vardagar	0,2 8	0,2 9
	helgdagar	0,2 4	0,2 5
Härryda	vardagar	0,2 8	0,2 7
	helgdagar	0,2 3	0,2 3
Liknande kommuner äldreomsorg,	vardagar	0,3 4	0,3 1
	helgdagar	0,2 7	0,2 5
Mark	vardagar	0,3 4	0,3 5
	helgdagar	0,2 4	0,2 5
Västra Götalands län	vardagar	0,3 0	0,3 1
	helgdagar	0,2 5	0,2 6

¹ Alla jämförelser i rapporten är hämtade från Kommun- och landstingsdatabasen

		2014	2015
Kostnad hemtjänst äldreomsorg, kr/brukare	Alla kommuner	264	271
		044	472
	Bollebygd	321	325
		690	263
	Förortskommuner till storstäderna	231	230
		499	837
	Härryda	252	249
		338	193
	Liknande kommuner fritidshem,	279	284
		983	320
	Mark	331	332
		355	310
	Västra Götalands län	288	299
		763	435
Kostnad särskilt boende äldreomsorg, kr/brukare	Alla kommuner	799	823
		273	381
	Bollebygd	958	721
		638	656
	Förortskommuner till storstäderna	793	818
		137	828
	Härryda	704	706
		521	119
	Liknande kommuner fritidshem,	807	830
		167	944
	Mark	894	736
		456	060
	Västra Götalands län	801	806

		524	816
--	--	-----	-----

Individ- och familjeomsorg - anpassning till budget- 1000 000 kronor

Individ- och familjeomsorgen hade en stor negativ prognos vad gäller fler köpta placeringar än vad som budgeterats för, totalt -4,6 mnkr i underskott. Dock låg placeringarna för 2016 i paritet med tidigare års antal. Bildnings- och omsorgsnämnden minskade budgeten för 2016 för att prognosen såg något bättre ut vid budgeteringen, vilket har visat sig vara en felaktig bedömning. Budgeten lades istället på äldreomsorgen.

Nämnden hade i april, 8 placeringar enligt olika lagrum. Utgångspunkten i socialt arbete med barn är det alltid är bäst för ett barn att vara med sina föräldrar och i sin hemmiljö. Därför är det alltid där vi börjar i insatstrappan vid oro för barn. Vi har i Bollebygd ett väl fungerande resursteam som sätts in, ofta redan i utredningsstadiet, i familjer där socialtjänsten genom anmälan eller ansökan uppfattar oro för barn. Om socialtjänstens utredning kommer fram till att barnens behov inte kan tillgodoses genom föräldrarnas omsorg, även om dessa får stöd på hemmaplan, brukar en extern insats föreslås. Alltid med barnens bästa för ögonen och med målet att barn och föräldrar på sikt ska återförenas. Även om barnet placeras externt, erbjuder resursteamet stöd och råd för föräldrarna att arbeta med de brister i föräldraskapet som föreligger. I vissa fall är det den unga som är en fara för sig själv och behöver extern professionell vård för att komma tillrätta med exempelvis drogmissbruk. Under utredningstiden av ett sådant ärende är resursteamet inkopplat dels, för motiverande samtal men också för att ta urinprov.

Placeringar avseende vuxna brukar i regel vara missbruksrelaterade. Bollebygds kommun erbjuder insatser på hemmaplan i olika former. Inledningsvis kan man komma i kontakt med samtalskontakt utan biståndsbedömning. Om behovet kvarstår efter tre träffar kan personen ansöka om fortsatta samtal efter kontakt och biståndsbeslut genom socialtjänsten. Om en person ansöker om bistånd avseende missbruk brukar man under utredningstiden alltid undersöka möjligheten till att behovet kan tillgodoses på annat vis. Exempelvis genom kontakt med sjukvården eller genom kommunens resursteam. Det är när alla andra möjligheter till att tillgodose behovet är uttömda som en ev. placering på behandlingshem kan bli aktuell.

Under sista delen av 2015 och första delen av 2016 tog verksamheten ansvar för ett stort antal ensamkommande barn. Avtalet med Migrationsverket var från början för 6 barn till att hamna på 67 barn. Det är betydande insatser som gjorts för att tillse barnens behov, samt strukturera och återsöka medel från Migrationsverket.

Jämförelser med andra kommuner/riket

Kostnad individ- och familjeomsorg, kr/inv	2014 2015	
	Alla kommuner	3 527
	2	2
Bollebygd	836	288
Förortskommuner till storstäderna	3 126	3 075
Härryda	2 862	3 033
Liknande kommuner, IFO,	2 985	3 166
Mark	3 280	3 293
Västra Götalands län	3 506	3 691

Förslag till åtgärd

Verksamheten arbetar med att finna bättre lösningar för 2-3 placeringar. Verksamheten fortsätter att forma boende för ensamkommande barn och återsöka medel från Migrationsverket.

Konsekvenser/risker

Ett flertal studier² har visat att hög arbetsbelastning, psykiska påfrestningar, komplexitet i arbetet samt brister i arbetsmiljön är vad socialsekreterare inom socialtjänstens individ- och familjeomsorg, särskilt inom enheter som arbetar med barn, unga och familjer, upplever i sitt arbete. Det är en stor

² Exempelvis Tham, 2009

personalomsättningen som har resulterat i att socialsekreteraryrket anses ha blivit ett genomgångsyрке. Nyexaminerade socionomer anställs utan långvarig yrkeslivserfarenhet vad gäller myndighetsutövning, vilket blir problematiskt utifrån arbetets komplexitet. Socialsekreterarnas höga arbetsbelastning blir förvärrad vid ständig nyrekrytering av personal.

Funktionsnedsättning

Verksamheten visar på ett underskott motsvarande 2 900 000 kr.

Verksamheten har en volymökning med fler brukare som tillkommit under 2016. Det finns en ökning inom flertalet av insatserna. Under 2016 har hittills tillkommit tre nya boendeplatser, tre nya brukare inom daglig verksamhet, en stödfamilj, 3 fler beslut inom de sk 20 timmarsansvaret (personlig assistans enligt lagen om assistansersättning, LASS) och utökade beslut enligt LSS med 250 tim/månad. Dessutom har nämnden under senvåren nödgats köpa två boendeplatser, samt daglig verksamhet, utanför kommunen med anledning av avsaknad av ändamålsenliga lokaler. Årskostnader för de köpta platserna beräknas uppgå till 3,5 miljoner kronor.

Verksamhet funktionsnedsättning är fortfarande i en utvecklings- och till viss del även en uppstartsfas. För att få en kostnadseffektivitet i det långa loppet krävs ett synnerligen strategiskt tänkande och planering. Det är svårt att se en kostnadseffektivisering under 2016. Det kommer snarare kräva ytterligare resurser för ombyggnationer/byggnationer och bemanning. På lång sikt är det mer kostnadseffektiv lösning med egna hemmaplanslösningar. Det finns också en etisk aspekt där Bollebygds kommun i så stor mån som möjligt, borde möjliggöra för alla att kunna bo och verka i sin hemkommun.

Det är och har varit svårt att få ett tydligt svar kring hur planering för nya lokaler och boenden ser ut. Processen fram till verksamhetsanpassade lokaler kan i sig vara kostsam om den inte sker på ett effektivt sätt som följer en tydlig struktur där det är tydligt vem som gör vad och när. Bildnings- och omsorgsnämnden har under 2015 presenterat verksamhetens behov av lokaler. Då det finns en avsaknad av strategisk planering kring målgruppens behov av boenden och lokaler föreligger idag stora problem för nämndens möjlighet att kunna effektuera besluten enligt LSS inom kommunen. Det

innebär att nämnden måste vända sig till privata aktörer och andra kommuner för lösningar. Det finns två befintliga tomma byggnader som till del kan täcka det behov som finns idag. Men de måste iordningställas och den processen har stora brister.

Jämförelser med andra kommuner/riket

		2014	2015
Kostnad boende enligt LSS kr/brukare	Alla kommuner	827 129	867 543
	Bollebygd	993 600	771 000
	Förortskommuner till storstäderna	952 730	959 149
	Härryda	1 044	1 047
	Liknande kommuner LSS,	119	011
	Mark	818 364	842 960
	Västra Götalands län	817 160	835 243
	Västra Götalands län	813 568	852 413
Kostnad daglig verksamhet enl. LSS, kr/brukare	Alla kommuner	185 014	188 862
	Bollebygd	301 810	255 960
	Förortskommuner till storstäderna	257 652	266 698
	Härryda	272 061	270 871
	Liknande kommuner LSS,	168 514	162 222
	Mark	163 794	213 470
	Västra Götalands län	201 869	205 958
Nettokostnadsavvikelse LSS, (%)	Alla kommuner	-1,8	-1,6
	Bollebygd	8,5	1,5
	Förortskommuner till storstäderna	3,2	2,8
	Härryda	4,1	1,5
	Liknande kommuner LSS,	-4,6	-5,1
	Mark	-3,7	-1,1
	Västra Götalands län	-2,7	-2,4

Fritidshem - anpassning till budget - 600 000 kr

Många barn tillbringar huvuddelen av sin aktiva fria tid under morgnar, eftermiddagar och lov i fritidshemmen. Skolverket har årligen under 2000-

talet uppmanat kommunerna att se över gruppstorlekar och även personaltätheten i fritidshemmen för att höja kvaliteten i verksamheten. För att kunna ge barnen en god omsorg och samtidigt en stimulerande och utvecklande verksamhet krävs i stora barngrupper dels en väl genomtänkt organisation där tillfälliga mindre grupper kan skapas och där verksamheten är väl strukturerad och förberedd. Men det krävs också ändamålsenliga lokaler och en god personaltäthet som ger barnen möjligheter att dra sig undan den större barngruppen för ostörd lek och lugn och ro utan att kraven på en god uppsikt över barnen sänks. Det har varit och är svårt att rekrytera behöriga lärare till fritidshemmen. Det påverkar löneläget vilket lett till större personalkostnader.

Förslag till åtgärder

Anpassning till antagen resursfördelning;

Bollebygdskolans fritidshem	410 000
Örelundsskolans och Töllsjöskolans fritidshem	190 000

Jämförelser med andra kommuner/riket

Kostnad fritidshem, kr/inskrivet barn		
	2014	2015
Alla kommuner	33 788	34 011
Bollebygd	27 828	27 737
Förortskommuner till storstäderna	29 326	30 482
Härryda	35 416	37 907
Liknande kommuner fritidshem,	30 586	29 549
Mark	42 384	35 665
Västra Götalands län	35 362	34 792

Inskrivna barn/årsarbetare kommunala fritidshem, antal	2014	2015
Alla kommuner	21,6	21,9
Bollebygd	23,6	23,9
Förortskommuner till storstäderna	22,0	22,3
Härryda	20,9	20,7
Liknande kommuner fritidshem,	19,9	21,2
Mark	18,3	18,5
Västra Götalands län	20,9	21,2

Konsekvenser/risker

Det försämrar förutsättningar en god pedagogisk kvalitet. En lägre personaltäthet kan missgynna en god omsorg.

Sammanfattning av förvaltningens förslag till åtgärder.

<u>Verksamhet</u>	<u>Anpassning/besparing</u>
Fritidshem	600 000 kronor
Äldreomsorg	1200 000 kronor
IFO	1000 000 kronor
Samtliga	700 000 kronor
<i>Totalt</i>	<i>3500 000 kronor</i>

Jämförelser med andra kommuner/riket för övriga verksamheter som ej finns med i förslag till åtgärder.

		2015
Kostnad förskola, kr/inskrivet barn		136
	Alla kommuner	715
		135
	Bollebygd	676
	Förortskommuner till storstäderna	135 098
		136
	Härryda	183
		133
	Mark	920
	133	
Västra Götalands län	730	
Kostnad förskoleklass hemkommun, kr/elev		
	Alla kommuner	58 473
		41
	Bollebygd	156
	Förortskommuner till storstäderna	51 771
	Härryda	56 005
	Mark	64 470
	Västra Götalands län	57 072
Kostnad grundskola hemkommun, kr/elev		
	Alla kommuner	102 976
		102
Bollebygd		371

	Förortskommuner till storstäderna	93 838
	Härryda	88 350
	Mark	89 987
		101
	Västra Götalands län	341
Kostnad gymnasieskola hemkommun, kr/elev		122
	Alla kommuner	857
		110
	Bollebygd	782
	Förortskommuner till storstäderna	107 970
	Härryda	94 305
		119
	Mark	795
		118
	Västra Götalands län	818
Kostnad komvux, kr/heltidsstuderande		
	Alla kommuner	53 768
		31
	Bollebygd	471
	Förortskommuner till storstäderna	48 050
	Härryda	70 854
	Mark	33 174
	Västra Götalands län	52 904
Kostnad musik och kulturskola, kr/inv 7-15 år		
	Alla kommuner	3 062
	Bollebygd	804
	Förortskommuner till storstäderna	2 496

Härryda	3 234
Mark	2 408
Västra Götalands län	2 811